

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

חג הסוכות תשפ"ד

אם משערים מראש שירדו גשמים כל ליל יו"ט של סוכות, אין מן הצורך להמתין כלל, ואז המקובל הוא אצל האשכנזים (עי' רמ"א ע"פ דעת מקצת מצעלי התוס') שצריכים להסיר הגג (השלחק) מעל הסכך, ולומר קידוש בסוכה תיכף לאחר זאת הכוכבים. [ובגדון זה, מאחר שאין מצרכים אז לישב בסוכה, אפשר אפילו לומר את הקידוש קודם זאת, אלא שיזהר לאכול את הכזית פת לאחר זאת] ולהשמיט ברכת לישב בסוכה (עיין משנה ברורה סימן תרל"ט ס"ק לה), וליטול לידים ולצרך המוציא על כזית פת, (ועוד הפעם שלא לצרך אז לישב בסוכה) ולהמשיך לאכול יתר הסעודה בצית, ולקדק שיאכלו עוד קצת פת בצית, כדי שיוכלו לצרך שמה ברהמ"ז, כי צריכים לצרך ברהמ"ז במקום שאכלו הפת (כמצואר בשולחן ערוך סימן קפ"ד). ואם שלשה אכלו ביחד בסוכה והמשיכו בצית יש להם לצרך בזימון בצית אע"פ שבצית רק אכלו ביחד פחות מכזית (אצל הספרדים אין נוהגין לאכול בסוכה בשעה שהגשמים יורדים אפילו בשני לילות הראשונים).

ואם אינו ידוע מראש שירדו גשמים כל הלילה, מן הנכון להמתין מלקדש שעה או שתיים כמצואר במשנ"ב (סימן תרל"ט ס"ק לה) לראות אולי יפסקו הגשמים. ואם עדיין לא נפסקו ינהג כנ"ל. ועיין בשער הציון (סימן תרל"ט ס"ק סז) שהביא בשם הזכורי יעקב, שאם מטער ברעב או בשנה על ידי המתנתו, וצפרט כשהזמין אכלו אורחים עניים, שאז אין לו להמתין כלל.

ובאם לצסוף יפסקו הגשמים ועדיין בני הצית נעורים והסוכה תהי' די נקייה באופן שלא יהיו בני הצית בצחינת מטערים לאכול שמה, אז מחוייבים לחזור ליטול לידים ולאכול פת בסוכה. והפעם לצרך לישב בסוכה. והפעם - מן הנכון לאכול יותר מכביצה פת כשיטת הר"ן הו"ד במשנ"ב (סימן תרל"ט ס"ק כז). ואם כשנפסקו הגשמים מקצת מצני הצית ישנים ומקצתן נעורים, מן הנכון שיעירו את הישנים, כי בשני לילות הראשונים מטער זה איננו פטור מן הסוכה (וכמעשה הידוע עם הגר"מ סולוביצ'יק).

ואם רק נפסקו הגשמים לאחר חלות הדבר תלוי במח' התנאים ובמח' הפוסקים אם אפשר מה"ת לקיים מצות פסח ומנהג לאחר חלות או לא, כי מצות אכילה בסוכה נלמדת בג"ש דט"ו ט"ו ממצות אכילת מנהג ופסח (עיין משנה ברורה ס"ק לה בשם החיי אדם כלל קמו: ט ובכורי יעקב ס"ק לג ובשער הציון ס"ק סז).

ואם הסוכה שלו איננה די-נקייה לאכול שמה לאחר שנפסקו הגשמים (כי הסוכה שלו אין לה שלחק), אצל סוכת חצרו כן נקייה (כי לה יש שלחק), אע"פ שיהיה מטער ללכת לצית חצרו, כי רחוק הוא מציתו, ובכל ימי הסוכות, הי' הדין שאף מטער כזה פטור מן הסוכה, אצל בשני לילות הראשונים מטער זה כן חייב בסוכה, הואיל ובשעת האכילה בסוכה איננו מטער, ואף רשאי לצרך לישב בסוכה. עיין בתשובה משנת המגפה שכתבנו דלא נפטרו אלו שהיו צריכים להמתין לאכול בסוכה של צית הכנסת שהיו צריכים לאכול בסירוגין, שלא נפטרו מטעם מטער משום שכשיגיע התור שלהם לאכול, הרי יוכלו לאכול כדרכם ואינם מטערים בשעה שיושבים בסוכה, משא"כ בשאר ימי החג אפשר להחשיב את זה כמטער.

ואף שצריך כלל הנשים מדקדקות לישב בסוכה (למרות מה שפטורות מעיקר הדין, מפני שהיא מ"ע שהז"ג), וי"ל שמחוייבות מטעם הנהגה טובה (שמנהג טוב דינו צב"ל יחל מדרבנן), אכן לטרוח לשמוע קדוש ולאכול כזית פת בשעה שהגשמים יורדים, מסתברא שלא מחוייבות, דכל כה"ג מעיקרא לא קבלו על עצמן להחמיר ולהתנדב לקיים מצות סוכה. ויש להן לקדש לעצמן בצית.

ואם כבר צרכו שהחיינו בשעת הדלקת הנרות (כנהוג אצל הרצה נשים), אין להן לחזור ולומר ברכת שהחיינו עוד הפעם בשעת הקידוש. ואם מקצת מן הנשים צרכו שהחיינו בשעת הדלקת הנרות וקצתן עדיין לא צרכו, מן הנכון שאחת מן הנשים שעוד לא צרכו תצרך ברכות הקדוש בצית להוציא את כולן, ותצרך שהחיינו לצסוף, ואלו שכבר צרכו שהחיינו מקודם לא

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

יענו אז אמנ על אותה הצרכה, כי יהי בזה משום הפסק בין הקדוש לשמיית היין - אם דעתו לשתות אז מן היין (עי' אגר"מ או"ח ח"ד סימן ק"א).

ומן הנכון להעיר, שהגרעק"א (שו"ע או"ח סי' רס"ג) הציא בשם הר' יעקב עמדין (שו"ת שאלת יעב"ץ ח"א סימן ק"ז), שמן הנכון שלא יצרכו הנשים שהחיינו בשעת הדלקת הנרות, כי אף הגברים היו יכולים לצרף צבית הכנסת קודם (או לאחר) ערבית, ליל יום טוב, דמבואר בגמרא שרשאי לאומרה לאותה ברכה אפילו בשוק, אבל ממתינים עד שעת הקידוש, ליתן תוספת חשיבות להצרכה, שנאמרה על הכוס. ורק ציוה"כ שאי אפשר לשתות מן היין שבכוס, אז אומרים הכל שהחיינו לאחר כל נדרי.

והמקובל הוא, שאם יודעים מראש שירדו גשמים בעיו"ט או ציו"ט ראשון אין מדביקים נויי סוכה לדפנות או לסכך שייפסדו מחמת הגשמים ויפלו לארץ ויטנפו, ואז בחוש"מ, אם כבר נפסקו הגשמים, מן הנכון להדביק את כל הנויי סוכה, ויחול אז אף עליהם את הדין של הוקנה למנחתו (כשם שחל ש"ש... על הסוכה).

ובענין הנחת גג ע"ג הסכך (שלרק) אם הניחו את הסכך על הסוכה בשעה שהיתה מכוסה בגג (השלרק), אין הסוכה כשרה, ואפילו יסיר אח"כ את הגג, ויהיה פסול מדין תולמ"ה - עי' רמ"א (סימן תרכו סעיף ב ומגן אברהם שם ס"ק ז'). ורק בהניחו הסכך בשעה שהגג הי' פתוח, ורק אח"כ כיסו את הסוכה, ואח"כ הסירוהו, אז נחלקו הראשונים בדבר, אם צריכים להגביה (לכל הפחות טפה) את כל הסכך, ולהניחו עוד הפעם, (מטעם תעשה ולא מן העשוי), או שנאמר שלצקסוף כשפתחו את הגג, הקירו את הפסול שהוכנס בסוכה, והכל חזר למצבו הקדום, והואיל ותחילת הנחת הסכך היתה בהכשר, נשארת הסוכה בהכשרה, והמקובל לדינא להקל בזה.

When rain is predicted throughout the first two night of Sukkos, the accepted practice among the Ashkenazim is, to remove the *shlock* from over the *sukkah* and to recite *kiddush* immediately after *tzeis hakochavim* (there is no need to wait) while omitting the *beracha* of *leishev ba'sukkah*. [Strictly speaking, the *kiddush* can even be recited before *tzeis hakochavim*, provided that you eat the *k'zayis* of bread after *tzeis hakochavim*.] One should then wash and eat a *k'zayis* of bread in the *sukkah*, once again omitting the *beracha* of *leishev ba'sukkah*. The rest of the meal may then be eaten inside. One should be careful to eat another little bit of bread (even less than a *k'zayis*) inside the house in order to be able to *bentch* inside (because *bentching* has to be recited in the place where you ate bread). If three men ate together in the *sukkah* and continued to eat together in the house, they should *bentch* with a *zimun* in the house. (*Sefardim* do not have the practice to eat in the *sukkah* if it is raining at all, even on the first two nights).

If the weather clears and people are still awake, and the *sukkah* is clean, one should wash again and eat more than a *k'beitzah* of bread in the *sukkah* and recite the *beracha* of *leishev ba'sukkah*.

If, when the weather clears, some family members are sleeping while others are awake, it is appropriate to wake up those who are sleeping, since there is no exemption of **this specific** type of **מלטער** on the first two nights of Sukkos.

If the *sukkah* is not clean enough to eat in it when the rain stops, but a neighbors *sukkah* is clean

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

enough to eat in (for instance, the neighbor had a *shlock* over their *sukkah* and you did not), even though having to go to a neighbor's *sukkah* normally constitutes **מזטער** if it is a significant distance away, one would be obligated to go to the neighbor to eat, since while eating in the other *sukkah* you will not be experiencing any discomfort.

Even though women generally are careful to voluntarily fulfill the *mitzvah* of sitting in the *sukkah* and even to recite a *beracha* (and some would suggest that this practice would constitute a binding *minhag tov* which would become a potential *neder m'drabbanan*), a woman has no obligation to go into the *sukkah* when it is raining, because they never accepted the *mitzvah* under such conditions. Instead, they may recite their own *kiddush* inside the house.

If women already recited *shehechyanu* when they lit candles, as many women do, they should not recite the *shehechyanu* again when reciting *kiddush*. If some of the women already recited *shehechyanu* at candle lighting and others did not, it is preferable for one of the women who has not yet recited *shehechyanu* to say *kiddush* for the others, and to include the *shehechyanu*. Those who already recited *shehechyanu* should not answer *amen* to that *beracha* if they intend to drink from the *kiddush* wine, as the *amen* will constitute a *hefsek* between the *beracha* and the drinking.

Once we are on the topic, it is worthwhile to point out that R' Akiva Eiger quotes Rav Yakov Emden that it is best for women NOT to recite *shehechyanu* during candle lighting at all. You enhance the significance of the *beracha* of *shehechyanu* when it is recited over a cup of wine. We only forgo reciting *shehechyanu* over wine on Yom Kippur when there is no *kiddush*, and we say *shehechyanu* at *Kol Nidre*.

The accepted practice is that if you know in advance that it will rain on *erev Yom Tov* or the first day of *Yom Tov*, to refrain from hanging those decorations that may get ruined, and to put them up on *Chol Hamoed*, at which point they will have all of the normal *halachos* of *sukkah* decorations.

With regard to placing a roof over the *s'chach*, the rules are as follows:

- a. If the *s'chach* was placed while the roof was already in place over the *s'chach*, the *sukkah* is invalid, even if you subsequently remove the roof.
- b. If you placed the *s'chach* while there was no roof over it, and then you covered the *sukkah*, there is a disagreement whether it is necessary to lift the entire *s'chach* a few inches and place it down again, or it suffices to just open up the roof over the *s'chach*. The accepted practice is to be lenient and just open the roof over the *s'chach*.

צבי שכטר
ערב סוכות תשפ"ד